

BELGISCHE SENAAAT**ZITTING 1984-1985**

26 FEBRUARI 1985

Voorstel van wet betreffende de verjaring van de beroepsaansprakelijkheid van de advocaat en de bewaring van het archief

(Ingediend door de heer Cooreman c.s.)

TOELICHTING

Sinds de afschaffing van de pleitbezorgers door het Gerechtelijk Wetboek (13 oktober 1967) verrichten de advocaten, naast hun eigen taken al de taken die vroeger door de pleitbezorgers werden verricht.

Maar de gevolgen hiervan, zowel de verjaring van de aansprakelijkheid van de advocaat voor de bewaring van stukken en van het archief, als zijn beroepsaansprakelijkheid, zijn nog niet opgelost.

Een wetgevend initiatief wordt met het jaar dringender, vooral wanneer men weet dat de lokalen waar de advocaat zijn beroepsactiviteiten uitoefent steeds kleiner worden en niet mogen worden overbelast met afgesloten en omvangrijke dossiers.

Dit probleem stelt zich zeer scherp bij het overlijden van een advocaat : zijn weduwe of erfgenamen hebben heel vaak niets met de balie te maken en mogen redelijkerwijze niet worden verplicht het archief gedurende vele jaren te bewaren, of het risico lopen van vorderingen in beroepsaansprakelijkheid.

Artikel 2276 van het Burgerlijk Wetboek was op dit stuk zeer duidelijk :

« Rechters en pleitbezorgers zijn niet meer verantwoordelijk voor de stukken, wanneer vijf jaren zijn verlopen sinds

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1984-1985**

26 FEVRIER 1985

Proposition de loi relative à la prescription en matière de responsabilité professionnelle de l'avocat et de conservation des archives

(Déposée par M. Cooreman et consorts)

DEVELOPPEMENTS

Depuis la suppression des avoués par le Code judiciaire (13 octobre 1967), les avocats en remplissent toutes les tâches, celles-ci venant s'ajouter à leur mission propre.

Mais les conséquences de cette nouvelle situation, notamment quant à la prescription de la responsabilité des avocats en matière de détention de pièces et d'archives et à leur responsabilité professionnelle, n'ont pas encore été réglées.

D'année en année, il devient de plus en plus urgent de légiférer en la matière, surtout si l'on sait que les locaux professionnels des avocats deviennent de plus en plus exigus et ne peuvent rester encombrés de volumineux dossiers clôturés.

L'acuité du problème apparaît surtout au décès d'un avocat : sa veuve et ses héritiers, qui sont souvent étrangers au barreau, ne peuvent raisonnablement être tenus de conserver longtemps de telles archives ou être exposés au risque d'actions en responsabilité professionnelle éventuelles.

L'article 2276 du Code civil est très clair sur ce point. En voici le texte :

« Les juges et avoués sont déchargés des pièces cinq ans après le jugement des procès. Les huissiers, après deux ans,

het geding is uitgewezen. Eveneens zijn gerechtsdeurwaarders daarvoor niet meer verantwoordelijk na verloop van twee jaren sinds de uitvoering van hun opdracht of de betekening van de akten waarmee zij belast waren. »

Het Burgerlijk Wetboek en talrijke bijzondere wetten voorzien, voornamelijk onder de artikelen 2264 en 2277 Burgerlijk Wetboek, in talrijke korte verjaringstermijnen om de oude regel die Bigot de Préameneu bij de bewerking van het Burgerlijk Wetboek heeft gebruikt, te actualiseren :

« De toutes les institutions du droit civil, la prescription est la plus nécessaire à l'ordre social. »

Het lijkt aldus gerechtvaardigd de aansprakelijkheid van de advocaat voor het bewaren van stukken tot vijf jaar te beperken.

Dezelfde termijn is evenzeer gerechtvaardigd voor het zoeken naar de eventuele beroepsaansprakelijkheid van de advocaat, vooral daar dit meestal zal gebeuren op grond van stukken uit het dossier.

De termijn van vijf jaar is noodzakelijk en voldoende om eenieder rechten bij een eventueel onderzoek naar burgerlijke aansprakelijkheid van de advocaat wegens vergissing of nalatigheid, te verzekeren.

Dit lijkt des te meer juist daar de wetgever de termijn van vijf jaar (eventueel verlengd om gelijk te zijn aan de termijn van de strafverjaring) gekozen heeft als verjaringstermijn van een burgerlijke vordering op grond van een inbreuk (artikel 26 van het Wetboek van strafvordering).

Welke redenen zouden er immers bestaan om voor te houden dat wanneer bepaalde belangen, gezien in het licht van een overeenkomst, de mogelijkheid om te handelen gedurende dertig jaar onmogelijk maken, dan wanneer, gezien in het licht van een misdrijf of van een quasi-delict, deze termijn maar vijf jaar zou zijn ? Zelfs indien zou worden aanvaard dat een dergelijk onderscheid dient te worden gemaakt, lijkt het onlogisch dat deze belangen een langere bescherming in de tijd noodzakelijk maken wanneer het gaat om zaken waar een vergissing of een nalatigheid aan de basis ligt terwijl in het ander geval de grondslag van deze feiten voortspuit uit een daad die de strafwet sanctioneert.

Wanneer er bovendien iets gebeurd is dat aanleiding kon geven tot beroepsaansprakelijkheid, zal de cliënt van de advocaat geen vijf jaar wachten na het afsluiten van het dossier om een vordering in te stellen. De termijn van vijf jaar volstaat daartoe.

Deze verjaringstermijn zal trouwens langer zijn dan vijf jaar. De termijn begint immers niet te lopen vanaf de dag dat de « fout » werd begaan, hetgeen het geval is bij een fout die tegelijkertijd een inbreuk uitmaakt, maar vanaf de dag dat de advocaat zijn opdracht beëindigt, of het dossier afsluit, of het terug overmaakt, hetgeen van aard is om de termijn van vijf jaar in feite aanzienlijk te verlengen.

Noteren wij tenslotte dat de termijn van vijf jaar steeds kan worden gestuit krachtens artikel 2242 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

depuis l'exécution de la commission, ou la signification des actes dont ils étaient chargés, en sont pareillement déchargés. »

Le Code civil et de nombreuses lois particulières, principalement les articles 2264 et 2277 dudit Code, ont prévu de nombreux délais de prescription courts, pour actualiser la règle ancienne énoncée déjà lors de l'élaboration du Code civil par Bigot de Préameneu :

« De toutes les institutions du droit civil, la prescription est la plus nécessaire à l'ordre social. »

Il paraît donc bien justifié de limiter à cinq ans la responsabilité des avocats pour la détention de pièces.

Il est tout aussi justifié de prévoir un même délai pour la recherche éventuelle de la responsabilité professionnelle de l'avocat, ce qui se fera le plus souvent sur la base de pièces du dossier.

Ce délai de cinq ans est nécessaire et suffisant pour garantir les droits de chacun à l'occasion de la recherche éventuelle de la responsabilité civile de l'avocat pour erreur ou négligence.

C'est d'autant plus clair que le législateur a retenu un tel délai de cinq ans (éventuellement prolongé pour qu'il égale celui de la prescription pénale) pour la prescription de l'acte civil née d'une infraction (article 26 du Code d'instruction criminelle).

Quelles raisons y aurait-il, en effet, de considérer que, vus sous l'angle contractuel, certains intérêts justifieraient l'impossibilité d'agir pendant trente ans, alors que, vus sous l'angle quasi délictuel ou délictuel, ils ne la justifieraient que pendant cinq ans ? Même si l'on admettait qu'il y a lieu d'établir une telle distinction, il paraît illogique de considérer qu'il faille protéger ces intérêts plus longtemps lorsqu'ils trouvent leur origine dans l'erreur ou l'omission que lorsqu'ils la trouvent dans un acte que la loi pénale sanctionne.

Au surplus, lorsqu'un événement a pu entraîner une responsabilité professionnelle, le client de l'avocat n'attendra pas cinq ans après la clôture du dossier pour intenter une action en justice. Ce délai est suffisant pour lui permettre d'agir.

En fait, ce délai de prescription sera d'ailleurs supérieur à cinq ans. En effet, il ne court pas du jour où la « faute » a été commise, ce qui est le cas en matière de faute constitutive d'infraction, mais bien du jour où, soit l'avocat a terminé sa mission, soit le dossier est clôturé ou remis au client, ce qui est de nature à allonger sensiblement ce délai de cinq ans.

Notons enfin que ce délai de cinq ans peut toujours être interrompu en vertu des articles 2242 et suivants du Code civil.

In de tekst die wordt voorgelegd begint de termijn van vijf jaar te lopen wanneer de advocaat zijn opdracht heeft beëindigd. De rechtbanken zullen dit begrip toepassen voor elk afzonderlijk geval, zoals het overlijden van de advocaat, het terugtrekken van een dossier door de cliënt, het terugzenden van een dossier aan de cliënt, het einde van de gerechtelijke procedure door een definitief arrest of vonnis ...

Onderstrepen we tenslotte dat bij overlijden van een advocaat, de weduwe of de erfgenamen, meestal niets weten over de dossiers van de overledene. De sociale orde kan niet toelaten dat ze langer lastig worden gevallen dan tijdens een termijn van vijf jaar. Deze termijn volstaat voor een eventueel slachtoffer om een aansprakelijkheidsvordering in te leiden.

**

Met het oog op een zeker evenwicht lijkt het aangewezen en billijk dat de vordering ter betaling van kosten en erelonen van de advocaten eveneens na verloop van dezelfde termijn verjaart.

E. COOREMAN.

**

VOORSTEL VAN WET

ARTIKEL 1

In het Burgerlijk Wetboek wordt een artikel 2270bis ingevoegd, luidende :

« Artikel 2270bis. — § 1. De advocaten zijn ontlast van hun beroepsaansprakelijkheid en zijn niet meer verantwoordelijk voor de bewaring van de stukken vijf jaar na het beëindigen van hun taak.

Deze verjaring is niet van toepassing wanneer de advocaat uitdrukkelijk met het bewaren van bepaalde stukken is belast.

§ 2. De vordering van de advocaten ter betaling van kosten en ereloon verjaart na verloop van vijf jaar na het beëindigen van hun taak. »

ART. 2

De termijn van vijf jaar waarin artikel 2270bis van het Burgerlijk Wetboek voorziet, begint slechts te lopen bij de inwerkingtreding van deze wet.

E. COOREMAN.
R. LALLEMAND.
R. BOEL.
G. VAN IN.
J. DELRUELLE-GHOBERT.

Dans le texte proposé, le délai de cinq ans commence à courir à partir du moment où l'avocat a achevé sa mission. Il appartiendra aux tribunaux d'appliquer cette notion cas par cas, par exemple au décès de l'avocat, lors du retrait du dossier par le client, de la remise du dossier au client, de la clôture de la procédure judiciaire par un jugement ou un arrêt définitif...

Soulignons enfin que, lorsqu'un avocat décède, sa veuve ou ses héritiers ignorent généralement tout des dossiers du défunt. Il est inadmissible, dans un souci d'ordre social, qu'ils puissent être inquiétés au-delà d'un délai de cinq ans. Ce délai est largement suffisant pour qu'une victime éventuelle puisse introduire une action en responsabilité.

**

Dans un souci d'équilibre, il paraît opportun et équitable de prévoir également que l'action des avocats en paiement de leurs frais et honoraires se prescrive dans le même délai.

**

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE 1er

Il est inséré dans le Code civil un article 2270bis rédigé comme suit :

« Article 2270bis. — § 1er. Les avocats sont déchargés de leur responsabilité professionnelle et de la conservation des pièces cinq ans après l'achèvement de leur mission.

Cette prescription n'est pas applicable lorsque l'avocat a été constitué expressément dépositaire de pièces déterminées.

§ 2. L'action des avocats en paiement de leurs frais et honoraires se prescrit dans le même délai de cinq ans après l'achèvement de leur mission. »

ART. 2

Le délai de cinq ans prévu à l'article 2270bis du Code civil ne commence à courir qu'à la date d'entrée en vigueur de la présente loi.